

2569 การประเมินความเสี่ยง การทุจริต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

02 529 0674-7

เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง
อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180

www.vru.ac.th

คำนำ

รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ 2569 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นการระบุ วิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญของหน่วยงาน อันอาจส่งผลกระทบต่อความโปร่งใส ความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ และความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในภาพรวม

การดำเนินการประเมินความเสี่ยงครั้งนี้ เป็นไปตามแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท. และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งให้ความสำคัญกับความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมหาวิทยาลัยได้พิจารณากระบวนการที่มีความสำคัญและมีโอกาสเกิดความเสี่ยงด้านการทุจริต โดยเฉพาะกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

การจัดทำรายงานฉบับนี้อาศัยการรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงานจริง การทบทวนผลการตรวจสอบที่ผ่านมา การพิจารณาปัจจัยแวดล้อมที่อาจเอื้อต่อการเกิดความเสี่ยง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การประเมินมีความรอบด้าน สอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และสามารถสะท้อนระดับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ผลการประเมินความเสี่ยงที่ได้ จะถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดมาตรการควบคุมภายใน การวางแผนป้องกันและลดโอกาสการทุจริตเชิงรุก รวมถึงการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตเป็นไปอย่างเป็นระบบและยั่งยืน อันจะช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านความซื่อสัตย์สุจริต และการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส

มหาวิทยาลัยคาดหวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการขององค์กร สร้างความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน ตลอดจนสนับสนุนให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

สารบัญ

หน้า

คำนำ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	1
วัตถุประสงค์	1
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	1
ประเภทการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	2
วิธีการประเมินความเสี่ยง	2
การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	2
ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต	5
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	6
ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	7
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	9
ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	12

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ใช้คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ขับเคลื่อนให้มหาวิทยาลัยดำเนินการประเมินความเสี่ยงทุจริต เพื่อป้องกันสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต เพื่อยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ซึ่งมาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้

ดังนั้นการดำเนินการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างรอบด้าน จึงเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงทุจริต

1. เพื่อป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
3. เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจในระบบธรรมาภิบาล และความซื่อตรงขององค์กร
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

ทฤษฎีการทุจริต ระบุว่า การกระทำการทุจริตนั้นเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ โดยทั้ง 3 ประการจะต้องเกิดขึ้นพร้อมกันทั้งหมดจึงจะเกิดการทุจริตขึ้น โดยมีชื่อเรียกว่าสามเหลี่ยมทุจริต ประการประกอบด้วย

1. โอกาส (Opportunity) คือ การมีช่องทางที่จะดำเนินการได้ เหตุการณ์ที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการทุจริตจะเป็นสถานการณ์ที่เปิดช่องให้คนใดคนหนึ่งกระทำการทุจริตได้โดยที่เขาไม่รู้หรือเชื่อว่า เขาไม่มีโอกาสถูกจับได้หรือมีโอกาสน้อยที่จะถูกจับได้ องค์กรใดก็ตามที่ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังที่จะป้องกันการทุจริตก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริตในองค์กร

2. แรงจูงใจหรือแรงกดดัน (Motivation/Pressure) มาจากหลายรูปแบบ เช่น ปัญหาการเงินหนี้สิน การพนัน ติดยาเสพติด ชอบเที่ยวเตร่ มีภาระหนี้สินล้นพ้นตัว ความโลภอยากได้อะไรก็มี ถือเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งและบางกรณีมาจากความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากองค์กร

3. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คนที่กระทำการทุจริต จะหาเหตุผลโน้มน้าวใจตนเองที่จะกระทำสิ่งนั้นด้วยฐานความคิด (Mindset) ที่สนับสนุนการกระทำการทุจริต หาข้ออ้างที่ยกมาเพื่อให้ตนเองลดความรู้สึกผิดในการกระทำทุจริต เช่น เงินเดือนน้อย หัวหน้างานไม่เป็นธรรม เป็นต้น

ประเภทการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้
จำแนกประเภทการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต

ด้านที่ 2 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ 3 ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

1. การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต
2. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
3. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
4. การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
5. การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการ หรือโครงการที่ทำการประเมิน
ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact)
และการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียดดังนี้

- โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงใน
ช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ
- ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น
โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางด้านการเงิน และผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

ระดับคะแนน	ระดับการเกิดความเสี่ยง	โอกาสเกิดการทุจริต
5	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า 5 ครั้งต่อปี
4	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 4 ครั้งต่อปี
3	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 3 ครั้งต่อปี
2	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน 2 ครั้งต่อปี
1	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 1 ครั้งต่อปี

เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) (ด้านการเงิน)

ระดับคะแนน	ระดับความรุนแรง	โอกาสเกิดการทุจริต
5	สูงมาก	ความเสียหายเกินกว่า 2,000,001 บาท ขึ้นไป
4	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ 1,500,001 บาท ถึง 2,000,000 บาท
3	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ 1,000,001 บาท ถึง 1,500,000 บาท
2	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ 500,001 บาท ถึง 1,000,000 บาท
1	น้อยมาก	ความเสียหายน้อยกว่า 500,000 บาท

เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับคะแนน	ระดับความรุนแรง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ
5	สูงมาก	- เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกลงโทษข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม - เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
4	สูง	- ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ มีร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว
3	ปานกลาง	- หน่วยงานตรวจสอบภายใน/ภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง - มีการส่งหนังสือร้องเรียน และตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
2	น้อย	- มีคนร้องเรียนแจ้งเบาะแส
1	น้อยมาก	- ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน/เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล

เกณฑ์วัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

โอกาส \ ผลกระทบ	ระดับการยอมรับความเสี่ยง				
	1	2	3	4	5
5	5 (ปานกลาง)	10 (สูง)	15 (สูงมาก)	20 (สูงมาก)	25 (สูงมาก)
4	4 (ต่ำ)	8 (ปานกลาง)	12 (สูง)	16 (สูงมาก)	20 (สูงมาก)
3	3 (ต่ำ)	6 (ปานกลาง)	9 (ปานกลาง)	12 (สูง)	15 (สูงมาก)
2	2 (ต่ำ)	4 (ต่ำ)	6 (ปานกลาง)	8 (ปานกลาง)	10 (สูง)
1	1 (ต่ำ)	2 (ต่ำ)	3 (ต่ำ)	4 (ต่ำ)	5 (ปานกลาง)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

● สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า 5 คะแนน)
● สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (5 - 9 คะแนน)
● สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (10 - 14 คะแนน)
● สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (15 คะแนนขึ้นไป)

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ได้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของ กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันผลว่ามาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตใหม่ตามวงจร PDCA

ระดับ	คำอธิบาย การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการคัดเลือกโครงการที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตใน ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ โดยพิจารณาจากโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ที่มีวงเงินงบประมาณสูงสุด เนื่องจากเป็นโครงการที่มีมูลค่าสูง จำนวน 1 โครงการ มีผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย และมีความซับซ้อนของกระบวนการดำเนินงาน อันอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือประพฤติดีมิชอบได้

ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง มหาวิทยาลัยได้จำแนกปัจจัยความเสี่ยงออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นแล้ว หรือมีแนวโน้มเกิดซ้ำสูง (Known Factor) เป็นความเสี่ยงที่เคยปรากฏข้อบกพร่อง ข้อหักท้วงจากหน่วยตรวจสอบภายใน/ภายนอก หรือมีกรณีร้องเรียนมาก่อน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างของกระบวนการควบคุมภายใน และมีโอกาสเกิดซ้ำหากไม่มีมาตรการควบคุมที่เพียงพอ และความเสี่ยงที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น (Unknown Factor) เป็นความเสี่ยงที่ยังไม่ปรากฏเหตุการณ์ในอดีต แต่จากการวิเคราะห์เชิงพยากรณ์ สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน และแนวโน้มการทุจริตในโครงการลักษณะใกล้เคียงกัน พบว่ามีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะในขั้นตอนที่มีการใช้ดุลพินิจสูง หรือมีข้อจำกัดด้านการตรวจสอบ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางดังต่อไปนี้

กระบวนการ/โครงการ	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Known Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknown Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
ด้านที่ 3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ		
โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ การกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ งบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 6,900,000 บาท		√

หมายเหตุ : Known Factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด คาดว่าจะมีโอกาสดังกล่าวซ้ำสูง หรือมีประวัติอยู่แล้ว

Unknown Factor ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อน ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์การกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ งบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 6,900,000 บาท
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประเภทความเสี่ยงด้านที่ 3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ลำดับ	ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง
1	จัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี	ผู้จัดทำแผนบรรจุรายการจัดซื้อที่ไม่จำเป็นหรือเกินความต้องการจริง ซึ่งมีการเรียกรับของขวัญจากผู้ขายรายนั้น
2	กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (Spec / TOR)	เจ้าหน้าที่พัสดุได้รับสินบนจากการระบุ TOR ให้มีคุณลักษณะเฉพาะเอื้อผู้ขายบางราย โดยกำหนด Spec เกินความจำเป็น เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ตนรู้จักชนะการจัดซื้อ
3	กำหนดราคากลาง	คณะกรรมการกำหนดราคากลางอาจกำหนดราคาสูงกว่าความเป็นจริง โดยใช้ข้อมูลราคาจากผู้ขายบางรายที่มีความสัมพันธ์กัน ไม่เป็นไปตามบัญชีมาตรฐานครุภัณฑ์และไม่สืบค้นราคาเปรียบเทียบ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางราย
4	แต่งตั้งคณะกรรมการ (กรรมการตรวจรับพัสดุ และกรรมการพิจารณาผลการคัดเลือกหรือ e-bidding)	ผู้มีอำนาจอาจได้รับสินน้ำใจจากผู้ขายบางราย เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์กับผู้เสนอราคา หรือไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การพิจารณาผลไม่เป็นกลาง และเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายรายนั้น
5	เลือกวิธีการจัดซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุกำหนดวิธีจัดซื้อให้เหมาะกับผู้ขายบางราย เช่น เลือกวิธีที่มีผู้แข่งขันน้อย เพื่อให้รายที่ต้องการมีโอกาสชนะสูง โดยได้รับของขวัญเป็นสินน้ำใจ
6	ประกาศเชิญชวน/คัดเลือกผู้ชนะ	คณะกรรมการพิจารณาผลได้รับเงินใต้โต๊ะจากผู้เสนอราคารายหนึ่ง ให้ใช้ดุลยพินิจในการให้คะแนนโดยไม่ยึดเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตน
7	จัดทำสัญญาหรือใบสั่งซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกรับค่าอำนวยความสะดวกจากผู้ชนะการจัดซื้อ เพื่อเร่งรัดการลงนามสัญญาหรือดำเนินการเอกสารให้รวดเร็ว
8	ตรวจรับพัสดุ	คณะกรรมการตรวจรับอาจลงนามรับพัสดุทั้งที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงตามสัญญา โดยไม่มีการตรวจสอบจริง ซึ่งมีการเรียกรับเงินใต้โต๊ะ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขาย
9	เบิกจ่ายเงิน	เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้ผู้ขาย ทั้งที่เอกสารตรวจรับไม่ครบถ้วนหรือพัสดุยังส่งมอบไม่ครบ เพื่อช่วยเหลือคู่สัญญาให้ได้รับเงินเร็วขึ้น โดยเรียกรับค่าอำนวยความสะดวก

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์การกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ งบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 6,900,000 บาท
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประเภทความเสี่ยงด้านที่ 3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) (L x I)		
			โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)	ระดับคะแนน (Risk Score)
1	จัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี	ผู้จัดทำแผนบรรจุรายการจัดซื้อที่ไม่จำเป็นหรือเกินความต้องการจริง ซึ่งมีการเรียกรับของขวัญจากผู้ขายรายนั้น	2	2	4
2	กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (Spec / TOR)	เจ้าหน้าที่พัสดุได้รับสินบนจากการระบุ TOR ให้มีคุณลักษณะเฉพาะเอื้อผู้ขายบางราย โดยกำหนด Spec เกินความจำเป็น เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ตนรู้จักชนะการจัดซื้อ	5	2	10
3	กำหนดราคากลาง	คณะกรรมการกำหนดราคากลางอาจกำหนดราคาสูงกว่าความเป็นจริง โดยใช้ข้อมูลราคาจากผู้ขายบางรายที่มีความสัมพันธ์กัน ไม่เป็นไปตามบัญชีมาตรฐานครุภัณฑ์ และไม่สืบค้นราคาเปรียบเทียบ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางราย	3	2	6
4	แต่งตั้งคณะกรรมการ (กรรมการตรวจรับพัสดุ และกรรมการพิจารณาผลการคัดเลือกหรือ e-bidding)	ผู้มีอำนาจอาจได้รับสินน้ำใจจากผู้ขายบางราย เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์กับผู้เสนอราคา หรือไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การพิจารณาผลไม่เป็นกลาง และเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายรายนั้น	3	2	6

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) (L x I)		
			โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)	ระดับคะแนน (Risk Score)
5	เลือกวิธีการจัดซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุกำหนดวิธีจัดซื้อให้เหมาะกับผู้ขายบางราย เช่น เลือกวิธีที่มีผู้แข่งขันน้อย เพื่อให้รายที่ต้องการมีโอกาสชนะสูง โดยได้รับของขวัญเป็นสินน้ำใจ	2	2	4
6	ประกาศเชิญชวน/คัดเลือกผู้ชนะ	คณะกรรมการพิจารณาผลได้รับเงินใต้โต๊ะจากผู้เสนอราคารายหนึ่ง ให้ใช้ดุลยพินิจในการให้คะแนนโดยไม่ยึดเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตน	4	3	12
7	จัดทำสัญญาหรือใบสั่งซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกรับค่าอำนวยความสะดวกจากผู้ชนะการจัดซื้อ เพื่อเร่งรัดการลงนามสัญญาหรือดำเนินการเอกสารให้รวดเร็ว	3	2	6
8	ตรวจรับพัสดุ	คณะกรรมการตรวจรับอาจลงนามรับพัสดุทั้งที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงตามสัญญา โดยไม่มีการตรวจสอบจริง ซึ่งมีการเรียกรับเงินใต้โต๊ะ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขาย	3	4	12
9	เบิกจ่ายเงิน	เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้ผู้ขาย ทั้งที่เอกสารตรวจรับไม่ครบถ้วนหรือพัสดุยังส่งมอบไม่ครบ เพื่อช่วยเหลือคู่สัญญาให้ได้รับเงินเร็วขึ้น โดยเรียกรับค่าอำนวยความสะดวก	2	4	8

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์การกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ งบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 6,900,000 บาท
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประเภทความเสี่ยงด้านที่ 3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) (L x I)			
			โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)	ระดับคะแนน (Risk Score)	ระดับ ความเสี่ยง
1	จัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี	ผู้จัดทำแผนบรรจุรายการจัดซื้อที่ไม่จำเป็นหรือเกินความต้องการจริง ซึ่งมีการเรียกรับของขวัญจากผู้ขายรายนั้น	2	2	4	ปานกลาง
2	กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (Spec / TOR)	เจ้าหน้าที่พัสดุได้รับสินบนจากการระบุ TOR ให้มีคุณลักษณะเฉพาะเอื้อผู้ขายบางราย โดยกำหนด Spec เกินความจำเป็น เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ตนรู้จักชนะการจัดซื้อ	5	2	10	สูง
3	กำหนดราคากลาง	คณะกรรมการกำหนดราคากลางอาจกำหนดราคาสูงกว่าความเป็นจริง โดยใช้ข้อมูลราคาจากผู้ขายบางรายที่มีความสัมพันธ์กัน ไม่เป็นไปตามบัญชีมาตรฐานครุภัณฑ์และไม่สืบค้นราคาเปรียบเทียบ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางราย	3	2	6	ปานกลาง

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) (L x I)			
			โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)	ระดับคะแนน (Risk Score)	ระดับ ความเสี่ยง
4	แต่งตั้งคณะกรรมการ (กรรมการตรวจ รับพัสดุ และกรรมการพิจารณาผล กรณีวิธีคัดเลือกหรือ e-bidding	ผู้มีอำนาจอาจได้รับสินน้ำใจจากผู้ขายบางราย เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มี ความสัมพันธ์กับผู้เสนอราคา หรือไม่มีความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การพิจารณาผลไม่ เป็นกลาง และเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายรายนั้น	3	2	6	ปานกลาง
5	เลือกวิธีการจัดซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุกำหนดวิธีจัดซื้อให้เหมาะกับฝ่าย บางราย เช่น เลือกวิธีที่มีผู้แข่งขันน้อย เพื่อให้ รายที่ต้องการมีโอกาสชนะสูง โดยได้รับของขวัญ เป็นสินน้ำใจ	2	2	4	ปานกลาง
6	ประกาศเชิญชวน/คัดเลือกผู้ชนะ	คณะกรรมการพิจารณาผลได้รับเงินใต้โต๊ะจากผู้ เสนอราคารายหนึ่ง ให้ใช้ดุลยพินิจในการให้ คะแนนโดยไม่ยึดเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเอื้อ ประโยชน์แก่ตน	4	3	12	สูง
7	จัดทำสัญญาหรือใบสั่งซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกรับค่าอำนวยความสะดวก จากผู้ชนะการจัดซื้อ เพื่อเร่งรัดการลงนาม สัญญาหรือดำเนินการเอกสารให้รวดเร็ว	3	2	6	ปานกลาง

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) (L x I)			
			โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)	ระดับคะแนน (Risk Score)	ระดับ ความเสี่ยง
8	ตรวจรับพัสดุ	คณะกรรมการตรวจรับอาจลงนามรับพัสดุทั้งที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงตามสัญญา โดยไม่มีการตรวจสอบจริง ซึ่งมีการเรียกรับเงินใต้โต๊ะ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขาย	3	4	12	สูง
9	เบิกจ่ายเงิน	เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้ผู้ขาย ทั้งที่เอกสารตรวจรับไม่ครบถ้วนหรือพัสดุยังส่งมอบไม่ครบ เพื่อช่วยเหลือคู่สัญญาให้ได้รับเงินเร็วขึ้น โดยเรียกรับค่าอำนวยความสะดวก	2	4	8	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์การกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ งบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 6,900,000 บาท
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประเภทความเสี่ยงด้านที่ 3 ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุม หรือ ป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1	จัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี	ผู้จัดทำแผนบรรจุรายการจัดซื้อที่ไม่จำเป็นหรือเกินความต้องการจริง ซึ่งมีการเรียกรับของขวัญจากผู้ขายรายนั้น	ปานกลาง	ยอมรับได้	- ให้ทุกหน่วยงานชี้แจงเหตุผลความจำเป็นของรายการ - ใช้ข้อมูลราคากลาง/ราคาตลาดประกอบการตั้งงบประมาณ - จัดทำแผนล่วงหน้าทั้งปีและทบทวนกลางปี - เผยแพร่แผนตามระเบียบให้ตรวจสอบได้	30 ก.ย.69	คณบดี/ หัวหน้าพัสดุ/ เจ้าหน้าที่พัสดุ
2	กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (Spec / TOR)	เจ้าหน้าที่พัสดุได้รับสินบนจากการระบุ TOR ให้มีคุณลักษณะเฉพาะเอื้อผู้ขายบางราย โดยกำหนด Spec เกินความจำเป็น เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ตนรู้จักชนะการจัดซื้อ	สูง	ควบคุม/ลดความเสี่ยง	- แต่งตั้งคณะกรรมการ ≥ 3 คน - จัดทำเอกสารอ้างอิงราคากลางจาก ≥ 3 แหล่ง - ให้น่วยตรวจสอบภายในสุ่มตรวจ TOR ก่อนประกาศ - เปิดรับฟังความคิดเห็นร่าง TOR (ถ้าวงเงินเข้าเกณฑ์)	30 ก.ย.69	คณบดี/ อาจารย์ ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุม หรือ ป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
3	กำหนดราคากลาง	คณะกรรมการกำหนดราคากลางอาจกำหนดราคาสูงกว่าความเป็นจริง โดยใช้ข้อมูลราคาจากผู้ขายบางรายที่มีความสัมพันธ์กัน ไม่เป็นไปตามบัญชีมาตรฐานครุภัณฑ์และไม่สืบค้นราคาเปรียบเทียบ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางราย	ปานกลาง	ควบคุม/ลดความเสี่ยง	- ใช้แหล่งอ้างอิงราคาหลากหลาย (เว็บไซต์ราชการ/ตลาดกลาง) - บันทึกวิธีคำนวณราคากลางอย่างโปร่งใส - เปิดเผยราคากลางในระบบ e-GP - ให้กรรมการลงนามรับรอง ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน	30 ก.ย.69	คณะกรรมการกำหนดราคากลาง
4	แต่งตั้งคณะกรรมการ (กรรมการตรวจรับพัสดุ และกรรมการพิจารณาผลการวิธีคัดเลือกหรือ e-bidding	ผู้มีอำนาจอาจได้รับสินน้ำใจจากผู้ขายบางราย เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์กับผู้เสนอราคา หรือไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การพิจารณาผลไม่เป็นกลาง และเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายรายนั้น	ปานกลาง	ยอมรับได้	- ให้กรรมการลงนามแบบเปิดเผย Conflict of Interest - หมุนเวียนกรรมการ ไม่ใช้กรรมการชุดเดิมซ้ำ - กำหนดคุณสมบัติกรรมการตามความเชี่ยวชาญ - มีผู้สังเกตการณ์/กรรมการจากหน่วยงานอื่น - บันทึกเหตุการณ์/กรรมการแต่งตั้งทุกครั้ง	30 ก.ย.69	คนบดี

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุม หรือ ป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
5	เลือกวิธีการจัดซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุกำหนดวิธีจัดซื้อให้เหมาะกับผู้ขายบางราย เช่น เลือกวิธีที่มีผู้แข่งขันน้อย เพื่อให้รายที่ต้องการมีโอกาสชนะสูง โดยได้รับของขวัญเป็นสินน้ำใจ	ปานกลาง	ยอมรับได้	- ตรวจสอบเหตุผลการเลือกวิธีการจัดซื้อทุกโครงการ - จัดทำแผนจัดซื้อทั้งปี งบประมาณเร่งด่วน - รายงานสถิติการเลือกใช้วิธีเฉพาะเจาะจง - เปิดเผยข้อมูลให้ตรวจสอบได้	30 ก.ย.69	คณบดี/ หัวหน้าพัสดุ/ เจ้าหน้าที่พัสดุ
6	ประกาศเชิญชวน/ คัดเลือกผู้ชนะ	คณะกรรมการพิจารณาผลได้รับเงินได้โต๊ะจากผู้เสนอราคารายหนึ่ง ให้ใช้ดุลยพินิจในการให้คะแนนโดยไม่ยึดเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตน	สูง	ควบคุม/ลดความเสี่ยง	- ใช้เกณฑ์พิจารณา และแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ล่วงหน้า - บันทึกคะแนนและเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรทุกข้อ - เปิดเผยผลการพิจารณาในระบบ	30 ก.ย.69	คณะกรรมการพิจารณาผล
7	จัดทำสัญญาหรือใบสั่งซื้อ	เจ้าหน้าที่พัสดุเรียกรับคำอำนวยความสะดวกจากผู้ชนะการจัดซื้อ เพื่อเร่งรัดการลงนามสัญญาหรือดำเนินการเอกสารให้รวดเร็ว	ปานกลาง	ยอมรับได้	- ใช้แบบสัญญามาตรฐานของทางราชการ - ห้ามแก้ไขสาระสำคัญโดยไม่มีเหตุผลและอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษร - ตรวจสอบสัญญาโดยฝ่ายกฎหมาย	30 ก.ย.69	คณบดี/ หัวหน้าพัสดุ/ เจ้าหน้าที่พัสดุ

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุม หรือ ป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
8	ตรวจรับพัสดุ	คณะกรรมการตรวจรับอาจลงนามรับพัสดุทั้งที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงตามสัญญา โดยไม่มีการตรวจสอบจริง ซึ่งมีการเรียกรับเงินใต้โต๊ะ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขาย	สูง	ควบคุม/ลดความเสี่ยง	- แต่งตั้งกรรมการตรวจรับที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน - ตรวจสอบคุณสมบัติเทียบ TOR ทุกข้อ - จัดทำรายงานตรวจรับพร้อมภาพถ่าย - หากเป็นครุภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ ให้ทดสอบการใช้งานจริง	30 ก.ย.69	คณะกรรมการตรวจรับ
9	เบิกจ่ายเงิน	เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้ผู้ขาย ทั้งที่เอกสารตรวจรับไม่ครบถ้วนหรือพัสดุยังส่งมอบไม่ครบ เพื่อช่วยเหลือคู่สัญญาให้ได้รับเงินเร็วขึ้น โดยเรียกรับค่าอำนวยความสะดวก	ปานกลาง	ยอมรับได้	- กำหนดให้การเบิกจ่ายต้องแนบเอกสารตรวจรับครบชุด (รายงานตรวจรับ/ใบส่งมอบ/ภาพถ่าย/ผลทดสอบ) เป็นเงื่อนไขบังคับ - ใช้ Checklist เอกสารก่อนเบิกจ่าย ที่ระบุรายการเอกสารจำเป็นชัดเจน - แยกหน้าที่ผู้ตรวจรับ และผู้เบิกจ่ายอย่างชัดเจน - มีการสุ่มตรวจจากหน่วยตรวจสอบภายใน	30 ก.ย.69	หัวหน้าการเงิน/ เจ้าหน้าที่การเงิน